

Vásárhely szép keretet adott a tanácskozásokhoz. A kiállítások, muzeális gyűjtemények, tárlatok, emlékházak, a közös tanulmányút nemcsak az élményszerzés alkalmait gyarapították, hanem a további hagyományörzéshez is újabb indítékot adtak. Biztosak vagyunk benne, hogy Kiss Lajos szellemi öröksége visszhangra lel mindazokban, akik velünk együtt részesei lehettek a kedves emlékü vásárhelyi találkozásnak.

Dr. Kováts Dániel

Németh László-emlékházat avattak Hódmezővásárhelyen

Az író legkedvesebb városa, Vásárhely ünnepi alkalmak során emlékezett „Csomorkány” megörökítőjére. A nevét viselő városi könyvtár szabadegyetemi előadássorozatán neves irodalomtörténészek elemezték, méltatták az életművet, több forduló emlékversenyén pedig a helyi középiskolák diákjai tettek bizonyosságot Németh László életének, műveinek, vásárhelyi kapcsolatának ismeretéről.

Az évforduló időszakának legfontosabb eseménye május 11-én zajlott le, amikor a volt református leánygimnázium épületében fölavatták a Németh László-emlékházat. A Tanácsköztársaság téren álló klasszicista épületcsoport 1947–48-ban nemcsak munkahelye, de otthona is volt az írónak, itt lakott a térre néző szárny igazgatói lakásának egyik szobájában. Az intézet nagy udvara, az öreg fák, a kút egyszerre adtak számára gyereksongást, embermeleget és kolostori magányt.

Az alkalomra gondosan, izléssel felújított épületszárnny előtti udvarrészt az épületegyüttes teljes megszépítéséig elkerítették, s e parkosított térségen helyezték el Medgyessy Ferenc Radnainé sír-emléke című szobrát, így a belépőt ez a szelíd szépségű, embermagasságú nőalak fogadja. A megnyitás idejére ez a kis udvar is jócskán megtelt közönséggel: az író barátaival, ismerőseivel, tanártársaival, regényalakjaival, vásárhelyi és más városokból érkezett érdeklődőkkel. Az ünnepség – Németh László özvegye és családja, valamint a megye és a város vezetőinek jelenlétében – Bánffy

György érdemes művész versmondásával kezdődött. *Csizmadia Sándorné dr.*, a városi tanács elnöke köszöntötte ezután az egybegyűlteket, majd pedig Király István akadémikus mondott avató beszédet. Az Égető Eszter egykori lektora először azt hangsúlyozta, hogy az író élete legnehezebb korszakában talált itt otthonra, menedéket, munkát adott neki ez a város, méltán nyílik itt az emlékhely. A vásárhelyi éveknek az életműben betöltött szerepét méltatva elmondta, az egyik legtermékenyebb korszaka ez, nemcsak a művekben, de azért is, mivel itt gondolta végig önmagát, itt tisztult le végképp világképe. „Csomorkányt” megismerve, a meg nem valósult, torzóban maradt életek közt érlelte meg helytudatát, melynek igazi tartalma is megvilágosult: hűség e megváltatlan lelkekhez, a kitagadottakhoz, a néphez. Egy etikailag motivált hazához kötődést kristályosított ki magában

Szervátiusz Tibor: Németh László
(fa dombormű)

A Németh László emlékhely előtere, elől *Medgyessy Ferenc* szobra (Dömötör Mihály felvételei)

Vásárhelyen. Szimbólum ez az emlékhely – mondta befejezésül Király István – érzékelteti, hogy nemcsak egy gimnáziumnak, de egy egész nemzetnek volt hű pedagógusa Németh László.

Az ünnepség befejezéseként a nagyszámú közönség meglepetéssel tekintette a kis előtérben és a két szobában elhelyezett kiállítást.¹ A tablókön és a tárlókban elhelyezett fényképek, levelek, kéziratok, első kiadású művek, színházi plakátok, és más archív anyagok időrendben idézik az életút állomásait: az indulás időszakát, a tanulóéveket, a népiek mozgalmát, a vásárhelyi esztendőket, a fordítói „gályapadot”, a sajkódi korszakot, harcát a hipertóniával. A kiállítás magával ragadó hatását Németh László személyes tárgyai, munkaeszközei mélyítik el, nyomatékossítják. Ezeket a belső szobában elhelyezett relikviákat az író özvegye engedte át az emlékház számára.

Délután az író másik iskolája, a Bethlen Gábor Gimnázium is ünnepi esemény színhelye volt. Itt az intézmény földszinti aulájában *Szervátiusz Tibor* Németh Lászlóról készült domborművét avatta föl a vásárhelyi korszak filológusa, *Greza Ferenc* kandidátus. Ő a kivételes gondolkodót méltatta, aki elkötelezetten, egész életén át azt kutatta, hogyan lehet a fejlődés zsákutcáit elkerülni. Az ünnepséget az iskola énekkarának, irodalmi színpadának *Steiner Béla* által rendezett, az alkalomhoz méltó műsora tette teljessé.

A megemlékezésorozatot színházi este zárta, a Petőfi Művelődési Központ közönsége előtt a Debreceni Csokonai Színház művészei mutatták be zenéből, versből, s a Villámfény című Németh László-dráma részleteiből álló emlékműsorukat.

¹ Az épület felújítása, a kert és a szobák berendezése *Német Péter* építésztervező és *Rományi László* belsőépítész munkáját dicséri, magát a kiállítást a Bethlen Gábor Gimnázium igazgatója, *Földesi Ferenc* forgatókönyve alapján *Zahorán Mária* grafikus rendezte be.

Közszegfalvi Ferenc